

Brenda Smith Myles, Melissa L. Trautman, Ronda L. Schelvan: The Hidden Curriculum

---

Kozina, Andrija

Source / Izvornik: Život i škola, 2016, 62, 299 - 301

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:249:468396>

Rights / Prava: [In copyright/Zaštićeno autorskim pravom.](#)

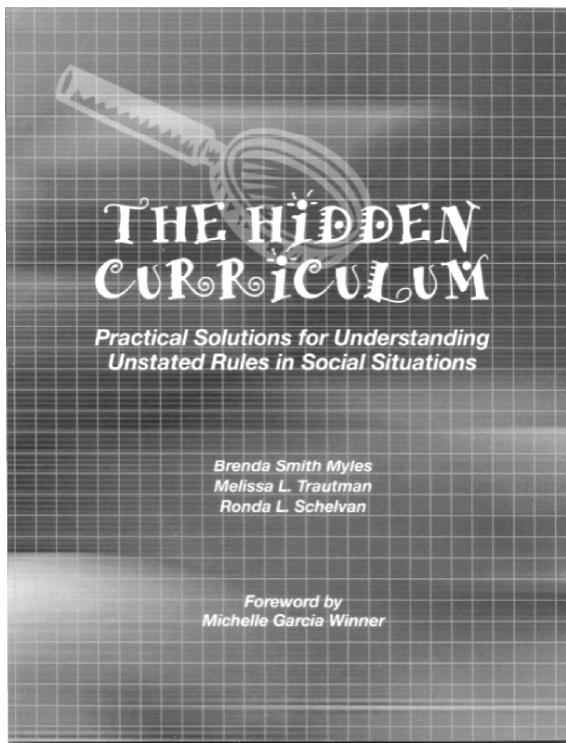
Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-08**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Croatian Defence Academy "Dr. Franjo Tuđman"](#)

**Brenda Smith Myles, Melissa L. Trautman,
Ronda L. Schelvan**
THE HIDDEN CURRICULUM
Practical Solutions for Understanding
Unstated Rules in Social Situations
Autism Asperger Publishing Co., 2005.,
73 str.

Svijet koji nas okružuje vrlo je složeno mjesto, ispunjeno pravilima, propisima, smjernicama, stavovima, normama, vjeronaučnjima i prepostavkama. U svemu se tome dobro osjećamo ako je u skladu s našim ponašanjem. Ako su pravila nejasna, nedosljedna ili neodređena, postajemo uznenamireni, ogorčeni i zbunjeni. Pogotovo se to odnosi na osobe sa autizmom. Svrha je ove knjige upoznati čitatelje sa skrivenim kurikulumom i njegovim utjecajem na svakodnevni život. Autori problematiziraju metode i postupke učenja skrivenog kurikuluma i popisa najjednostavnijih primjera skrivenog kurikuluma u svim životnim situacijama, od radnog mjesta i škole pa sve do bazena. Autorice knjige su Brenda Smith Myles, Melissa L. Trautman i Ronda L. Schelvan. Sve su članice skupine Ziggurat Group. Objavile su na desetke stručnih članaka i nekoliko knjiga o autizmu. Brenda Smith Myles proglašena

na je drugim najkvalitetnijim i najboljim istraživačem u Sjedinjenim Američkim Državama u razdoblju između 1997. i 2004. Knjiga je sustavno podijeljena i prikazana u pet međusobno povezanih poglavlja. Jezik izvornika je američki engleski, a stil kojim je pisana, znanstveno-pedagoški podstavljanjem znanstvenoga funkcionalnog stila, čini je jednostavnom, prirodnom i razumljivom svekolikom čitateljstvu.

Iz samog se naslova: *The Hidden Curriculum: Practical Solutions for Understanding Unstated Rules in Social Situations* (*Skriveni kurikulum: praktična rješenja za razumijevanje neopredijeljenih pravila u socijalnim situacijama*) može zaključiti što se sve u njoj može pročitati. Naslov je vrlo dobro koncipiran, aktualan i suvremen. Malo je knjiga koje izravno govore o skrivenom kurikulumu i njegovom utjecaju na autističnu djecu te o tome kako se uči nositi s njim kroz život. Knjiga je podijeljena u pet poglavlja, a svako od njih čini jednu tematsku cjelinu. Na početku knjige navedena su misljenja recenzentata, posveta i predgovor, potom slijedi uvod, za njim «tkivo knjige», a umjesto zaključka popis primjera skrivenog kurikuluma. Na kraju knjige navedena je bibliografija.

U uvodu (*Introduction*), autorice čitatelja postupno uvode u problematiku – skriveni kurikulum i njegov utjecaj na autističnu djecu. Objasnjavaju svrhu knjige te navode primjer skrivenog kurikuluma koji se gotovo svakome dogodio: dolazak na predavanje u drugu sredinu. Ukratko je obrazložena struktura knjige, a nakon toga navedeni su njezini najvažniji dijelovi. U prvom poglavju, naslovljenom **Što je to skriveni kurikulum?** (*What is the «Hidden Curriculum»?*), sažeto je i jasno obrađeno šest tematskih cjelina bez čijeg se poznavanja ne bi mogla razumjeti cijela knjiga. Objasnjen je pojам skrivenog kurikuluma i njegova neuhvatljivost. U ovom su dijelu tablično, dakle svima razumljivo i jednostavno, navedene osnovne poruke skrivenog kurikuluma izražene govorom tijela koju autistična djeca teško mogu shvatiti. Objasnjen je razlika skrivenog kurikuluma ovisno o razlici u godinama, potkrijepljena jednostavnim primjerom iz prakse. Analizirana je razlika u porukama skrivenog kurikuluma.

nog kurikuluma kroz razlike u spolu, razlike vezane uz to s kim ste u društvu te razlike u kulturama. U svakom su dijelu korišteni primjeri iz života.

Drugo poglavlje, *Utjecaj skrivenog kurikuluma* (*Impact of the Hidden Curriculum*), nakon objašnjenja pojma skrivenog kurikuluma analizira njegov utjecaj u školi, kući, zajednici, radnom mjestu i pravnom sustavu. Škole imaju svoju nepisanu kulturu (odijevanje, vrsta torbe, gdje se boravi tijekom odmora, kako se pozdravlja u školi... itd.). U sklopu škole i nastavnici imaju svoje skrivene kurikulume, a oni znatno utječu na samog učenika. Skriveni kurikulum u kući odnosi se na vrijednosni sustav i pravila sva-ke pojedine obitelji. Dok su kod kuće pogreške u razumijevanju skrivenog kurikuluma lako ispravljive, pogreške u društvu mogu imati daleko veće posljedice. Ovladavanje skrivenim kurikulomom na radnom mjestu iznimno je značajno za sve nas. Na radnom je mjestu manje tolerancije i pogreške imaju ozbiljne posljedice. Autorice naglašavaju da je razumijevanje skrivenog kurikuluma u pravnom sustavu vrlo ozbiljan problem koji može utjecati na naš daljnji život. Treće je poglavlje naslovljeno *Učenje skrivenog kurikuluma* (*Theaching the Hidden Curriculum*). U učenju skrivenog kurikuluma kod autistične djece najvažnija je sigurna osoba. To je osoba od velikog povjerenja koja nam može objasniti sve nedoumice oko poruka skrivenog kurikuluma. Pojašnjena su pitanja koja se koriste u takvoj situaciji. Objašnjeno je načelo situacija – opcija – posljedica – izbori – strategije – simulacije (SOCCSS). Navedeno je načelo provućeno kroz sve faze i jednostavno je oprimjereno kako bi se lakše razumjelo. Autorice su obradile i sustav učenja nazvan traži – promatraj – slušaj – vokaliziraj – nauči (SOLVE), a koji je prikazan kroz matricu rješavanja. Usto, obrađeni su i radni listovi Društvene priče. U njima djetetov omiljeni junak prolazi kroz događaj koji je uznemirio dijete i tako se dolazi do rješenja. Ponuđena su rješenja za učenje skrivenog kurikuluma kod djece sa autističnim spektrom: Crtanje, Strategija energetske kartice, Društvene autopsije, Nevjerojatna skala od pet točaka i Video-modeliranja. Na kraju poglavlja autorice na-

pominju kako se poruke sadržane u skrivenom kurikulumu mogu lako svladati svakodnevnim učenjem, odnosno, u jednoj se godini može naučiti 365 poruka skrivenog kurikuluma za sve životne situacije.

Točke skrivenog kurikuluma (*Hidden Curriculum Items*) je poglavlje gdje su obrađeni primjeri skrivenog kurikuluma kroz glavne teme kao što su: putovanje zrakoplovom, rođendanske zabave, odijevanje, po-našanje tijekom jela, prijateljstvo, životne vještine, škola, društvene prilike, bazen, figurativni govor, kolokvijalni govor i žargon. Autori su svaku od navedenih točaka potkrijepili primjerima iz života. Peto poglavlje, **Popis primjera skrivenog kurikuluma** (*Lists of Hidden Curriculum*) donosi niz uputa i pravila ponašanja koju moraju naučiti autistična djeca da bi lakše mogla svladati sve izazove koji se pred njih postavljaju. Objasnijene su situacije gdje se pojavljuju teškoće za autističnu djecu u socijalnim interakcijama, verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji, neprilagođeno društveno ponašanje i različite motoričke situacije. Putuješ li zrakoplovom: ne naslanjam se na tuđe rame, ponesi sa sobom nešto čime ćeš se pokriti, ne puši u avionu, ne lupaj i ne poteži sjedalo ispred sebe, ne zbijaj šale na račun pištolja, noževa, eksplozivnih naprava, itd.

Na rođendanskoj zabavi: nikad ne traži da te se pozove na zabavu, rođendan ne treba slaviti točno na datum rođenja, slavljeniku kupi dar koji on želi, a ne koji ti želiš, treba izbjegavati razgovor o ranijim proslavama i spominjati kako su bile dobre, nikad se ne smije reći da su kolač ili torta neukusni, ne napominji koliko si platio dar, itd. U životnim vještinama važno je da: znaš raditi s novcem i čekovima, šapčeš u kinu i kazalištu, plješćeš nakon predstave, ali ne nakon filma, paziš na primjereni odijevanje prilikom odlaska u crkvu ili u posjet starijim osobama, ne telefoniraš kasno navečer ili rano ujutro, itd.

Na kraju poglavlja navedeni su primjeri kolokvijalizama i žargonizama te njihova značenja i objašnjenja. Oni čitatelji koji to žele mogu u njoj pronaći naslove koji će im pomoći proširiti i produbiti znanja o skrivenom kurikulumu i autističnoj djeci.

Knjiga *The Hidden Curriculum: Practical Solutions for Understanding Unstated Rules in Social Situations* osvaja svojom jednostavnosću i primjenjivošću. Pisana je za širi krug čitatelja koji žele steći osnovne spoznaje o učenju i prepoznavanju skrivenog kurikuluma koji je nerazumljiv djeci s autizmom i senzibilizaciju društva o podršci osobama s poremećajima iz autističnog spektra. Za njezino su se pisanje autorice koristile pedeset jednim bibliografskim izvorom, a osim toga, navedene su i sažeto prikazane aktualne knjige koje mogu pomoći prilikom svladavanja skrivenog kurikuluma kod djece sa autističnim spektrom i njegova razumijevanja. Autorice napominju da su knjigu izradile na temelju svojih iskustva i u suradnji sa stručnjacima koji su pisali doktorske disertacije i proučavali socijalne vještine. Knjiga je jednostavna i primjenjiva, u njoj je dakle implementirano didaktičko načelo aplikabilnosti, a svojim primjerima iz prakse pomaže otkrivanju skrivenog kurikuluma i učenju o njemu te usto daje preporuke poželjnog ponašanja.

Na temelju navedenog, smatram da je knjiga *The Hidden Curriculum: Practical Solutions for Understanding Unstated Rules in Social Situations* korisna i za širu javnost koja se želi upoznati sa skrivenim kurikulumom koji ima utjecaj na socijalizaciju autis-

tične djece jer daje puno praktičnih primjera za njegovo lakše razumijevanje.

Knjigu bih preporučio i studentima kojima će dobro doći kao podsjetnik za razumijevanje autizma i skrivenog kurikuluma kao društvenog fenomena. Mogu je preporučiti i znanstvenicima koji se bave problematikom autističnog poremećaja i utjecaja skrivenog kurikuluma jer je među rijetkim izvorima koji objašnjavaju metode poučavanja i učenja o skrivenom kurikulumu kod djece s autističnim spektrom te sve uz njega vezane postupke. Na kraju, želio bih istaknuti i to da je u hrvatskoj stručnoj literaturi vrlo malo podataka o autizmu i samom skrivenom kurikulumu koji ima veliki utjecaj na kvalitetu života. Knjiga je namijenjena svima, a pogotovo onima koji se žele više upoznati s autizmom i skrivenim kurikulumom koji je svuda oko nas, a osobito osobama koje rade s djecom s posebnim potrebama, bilo u odgojno-obrazovnim ustanovama, bilo kod kuće. Može koristiti svima onima koji žele steći osnovna znanja o autizmu i skrivenom kurikulumu, o tome kako ga prepoznati te kako ga navedenim «pomagalima» možemo svladati.

Andrija Kozina, mag paed.
Hrvatsko vojno učilište, Centar za obrambene i strateške studije